

FILIPS VAN ARTEVELDE

Den volgenden dag liep het gerucht in de stad, dat de graaf een aanslag had laten plegen op eenige burgers, die rustig in een herberg zaten.

Eerst had men Simon Bette zonder recht gevangen genomen en nu waagde men het rustig gezeten burgers aan te vallen. Waar waren dan de aloude vrijheden van Gent? De Gentsche afgevaardigden, die uitgezonden waren om de vrijheid van hun medeburgers terug te eischen, waren onverrichter zake teruggekeerd.

De graaf had hun geantwoord, dat deze zaak hem niet aanging en hij zich deze ook niet wilde aantrekken, waarbij hij hen verwees naar den hoofdofficier van Gent, den baljuw Rogier van Hauterive.

Woedend en vernederd vertrokken de afgevaardigden. Was de graaf dan geen meester meer in Vlaanderen? Of was hij dan slechts de meester, wanneer er belastingen te heffen waren, maar niet wanneer er recht moest geschieden voor een der eerste burgers van Gent? Men ging aldus naar den heer baljuw Rogier van Hauterive om hem te verzoeken Simon Bette in vrijheid te stellen. De baljuw ontving de afgevaardigden en zeide, dat hij den gevangene niet kon loslaten, zonder het uitdrukkelijke bevel van den graaf.

— Maar, heer baljuw, de graaf zendt ons tot u.

— Goed, goed, waar is de volmacht? Ik heb wel 't recht om iemand gevangen te nemen, maar niet om iemand vrij te laten.

Dit schijnheilige antwoord werd te Gent slecht onthaald, zoodat menig voornaam burger begon te morren.

Zij zeiden dat het een inbreuk was op hun voorrechten en zij zulks niet mochten dulden, want dat het anders spoedig zoo zou vergaan met al hunne privilegiën. Dan was er nog een andere kwestie die de ontevredenheid der Gentenaars aanwakkerde. De burgers van Gent en Brugge stonden vijandig en afgunstig tegenover elkaar, en bezagen elkander als kat en hond.

De oorzaak hiervan was, dat Brugge voor zijn handel en nering gaarne onafhankelijk van Gent had willen zijn, en daarom hadden de Bruggelingen den graaf verzocht een kanaal te mogen graven dat Brugge met de Schelde en de Leie zou verbinden.

Lodewijk van Male durfde hun verzoek niet inwilligen, want hij was te bang voor de woede der Gentenaars. Hij bleef dus besluiteloos, tot eindelijk Brugge door allerlei middelen zijn goedkeuring wist af te dwingen.

De geheele zaak was met de uiterste voorzichtigheid en geheimzinnigheid behandeld, maar eindelijk lekte ze dan toch uit. De ontroering te Gent was zoo groot dat men een algemeene opstand vreesde.

Een derde reden van ontevredenheid waren de misbruiken van de Matheüssen. De macht van Gilbert Matheüssen en zijn broeders was zoo groot geworden, dat zij tegen bepaalde prijzen al de ambten en bedieningen in den Staat verkochten, en men eerst hunne zakken met geschenken moest vullen, eer zij eenig verzoek aan den graaf toestonden. De belasting die de schippers en de vreemde kooplieden werd opgelegd, was zoo zwaar, dat menigeen ten onder ging en anderen dreigden hun handel te staken. Het werd eene ware ramp voor Gent, dat sinds het

optreden van Jacob van Artevelde zoozeer in bloei was toegenomen.

In den beginne waren de ontevreden en meest uit de werkende klas, doch stilaan kwamen ook meer gegoeden den grooten hoop der klagers vermeerderen. Men miste echter nog een hoofd. Weliswaar was Jan Yoens een koene, overleggende man, doch eigenlijk niet degene die een overwegenden indruk op het volk kon maken. Daarom besloot Pieter van den Bosch een stoute poging te wagen om Filips van Artevelde voor hun zaak over te halen. Men had beloofd dat de opstand zou uitbarsten op het naderend schuttersfeest.

Geen land in Europa waar het edele spel van den handboog meer beoefend werd, geen land ook waar de bedrevenheid in boogschieten zoo groot was als in Vlaanderen.

Het feest zou een geschikte gelegenheid zijn om gewapende benden te vereenigen, onder het voorwendsel zich te oefenen met de oorlogswapens. Alles werd dus voorbereid, doch met zooveel voorzichtigheid, dat van den kant van den graaf niets vermoed werd.

Op den morgen van het feest, ging Pieter van den Bosch den zoon van den vermoorden Ruwaard van Vlaanderen afhalen. Op hetzelfde oogenblik moest Bianca bij Filips van Artevelde er op aandringen, zich bij de ontevreden te scharen.

Filips van Artevelde was een slanke man. Zijn gelaat drukte openhartigheid uit en droeg het merkteken van een verheven verstand. Zijn voorhoofd was hoog, en een weelderige haardos sierde zijn hoofd. Alhoewel hij er vroolijk uitzag, lag er iets in zijn oogen dat onuitsprekelijke droefheid uitdrukte. Toen van den Bosch bij hem binnentrad, groetten zij elkander hartelijk, want beiden waren goede vrienden.

— Hoe gaat het u, Pieter, gij ziet er zoo koortsachtig uit. Gij schijnt vermoeid.

— Dat ben ik ook, Filips; in deze laatste dagen had ik het zeer druk.

— Zoo, om het schuttersfeest?

Pieter's oogen straalden.

Hij keek Artevelde beteekenisvol aan.

— Pieter, wat scheelt u?

— Het was om iets anders dat ik de nachten slapeloos doorbracht, iets verhevener dan een schuttersfeest, iets hoogers dan een gewoon spel...

— Wat zijt gij zonderling vandaag, Pieter.

— Zegt gij dat, Artevelde, gij die onze verzuchtingen kent en over ons lijden treurt.

— Maar, vriend, gij spreekt heden zoo raadselachtig, zeg mij dan toch wat u kwelt.

— Weer jaagt de verdrukking als een onweerswolk over Vlaanderen.

Artevelde zuchtte.

— Is dit weer zoo? Vergeef mij, dat ik u deze vraag stel. Sinds mijn vader zoo ellendig door het volk om het leven werd gebracht, houd ik mij slechts op met de mijnen en leen geen oor aan hetgeen er buiten geschiedt.

Pieter van den Bosch bukte beschaamd het hoofd, hij begreep maar al te goed dat Filips deze wreede gebeurtenis niet zoo gemakkelijk kon vergeten. De laatste woorden van Artevelde schenen echter niet overeen te komen met zijn gevoelens.

— Kom, kom, van den Bosch, hernam deze terwijl hij trachtte vroolijk te zijn. Wat zal er heden op het feest heerlijk worden geschoten. De ridders van Sint-Sebastiaan tegen die van Sint-Joris, Gent tegen heel Vlaanderen! Wat een kamp!

— Filips?... smeekte Pieter van den Bosch.

Doch Artevelde ging op luchtigen toon voort :

— Kijk door het venster, Pieter, en zeg mij of wij ooit zoo'n weer hebben gehad, geen windje roert; de pijl zal recht naar het doel vliegen. En zie eens wat een pracht van pijlen ik in mijn koker heb. De schachten zijn van esschenhout, fijn, zacht en rond; de punten geslepen op een haar; en ieder pluimpje uitgezocht uit de veeren van een prachtige gans... Maar, wat is er, Pieter, gij zit daar te schreien als een kind.

Inderdaad Pieter van den Bosch had zijn gelaat in de handen verborgen en door zijn vingers gleden groote glinsterende tranen.

— Filips, antwoordde hij, ondanks het feest en het heerlijke weer is het donker en zwart in mijn gemoed. Gij praat maar lustig voort; ik zal ook schieten, maar niet op hetzelfde wit als gij, neen, bij het gebeente mijns vaders, niet op hetzelfde wit als gij.

Een oogenblik bleef Artevelde denkend staan, één oogenblik slechts; hij had de oogen half toegeknepen alsof er een zware strijd in hem omging. Toen schudde hij het hoofd, het besluit scheen genomen.

— Zie, Pieter, hoe ik thans ben uitgedost als een echte ridder van Sint-Sebastiaan: Een kleed van lichtgroen laken, nauw sluitend en net gemaakt, en de pijlkoker dwars over den rug hangend. De fijne kap met zilveren rand en iedere kwast in orde, alles van het zuiverste metaal...

— Om 's hemels wil, Filips, laat die geveinsdheid varen en aanhoor mij, laat ons mannen zijn.

Artevelde wilde antwoorden, maar daar trad Bianca binnen, het meisje, dat Artevelde gered had uit schande en ellende.

— Ha, daar is Bianca, riep hij verheugd, zich tot haar wendend, gaat gij ook naar het veld? Mijn boog zal u tot koningin maken, want heden wil ik den prijs winnen.

— Heer, antwoordde zij, waar gij gaat, daar wil uwe dienaressen ook wezen.

— Filips, wees ernstig, ik bezweer het u, zei van den Bosch.

Bianca scheen door de woorden van Pieter verbaasd, zij had echter geen tijd om te vragen, want Filips verklaarde haar :

— Bianca, heden wil Pieter van den Bosch ernstig spreken. Hij zit daar als een man die alsem heeft gedronken, de bitterheid staat op zijn gelaat te lezen.

— Laat hem spreken, Filips, gij weet niet van welk belang het kan zijn, wedervoer zij.

— Welaan dan, dat hij spreke.

— Filips, hernam Pieter, gij kent den toestand in Vlaanderen, alhoewel gij het tegendeel beweert. Er is geen vrijheid meer voor ons volk, onze voorrechten worden het eene na het andere gefnuikt en misschien zal dit schuttersfeest het laatste zijn, want in de toekomst zal het niemand geoorloofd zijn nog wapens te dragen, zonder vergunning. Er is weer ellende onder het volk, honger grijpt velen aan, en steeds heft de graaf belasting op belasting, om aan zijne lusten en grillen te voldoen. Vlaanderen wordt beschouwd als een overwonnen land.

Bij die woorden sprong Filips als uit een droom op.

Alle blijmoedigheid was van zijn gelaat verdwenen, droef staarde hij voor zich uit, hij scheen een ander man, ernstig en vastbesloten.

— Dat zal niet, zoolang een Artevelde leeft ! donderde het uit zijn mond. Zijn wij dan slaven, wilde dieren dat men ons alzoo behandelt ? Moeten wij ons de klauwen laten afsnijden, opdat wij degenen niet meer zouden kunnen neerklauwen die ons plagen en verdrukken ? Spreek, Pieter, wat wilt gij van mij ?

— Filips, de gekrenkte burgers van Gent hebben een aanvoerder nodig, iemand wiens naam aller harten zal opwekken, iemand dien allen zullen volgen... Filips, uw naam is Artevelde, de geest van uw vader zal in u herleven. Hij zal de sluimerende Gentenaars opwekken en zelfs onze kinderen tot weerstand aanzetten. Filips, zoon van den grooten Jacob van Artevelde, draag de banier van Vlaanderen, roep alle weerbare mannen op en red het vaderland van den ondergang !

Zonder overwegen, openhartig in zijn geestdrift, overtuigd in zijn vaderlandsliefde, riep Artevelde uit :

— Ja, ik wil zweren dit te doen. Ik wil uw aanvoerder worden. Mijn geboorteplaats, de getuige van mijn vaders roem en dood, Gent zal ondervinden, dat met het bloed van mijn vader niet alle gevoel der Artevelden is weggelvloed.

Pieter van den Bosch was verrukt door die geestdrift.

— Filips, sprak hij, een eed wil ik niet, ik kom u enkel raad geven als vriend, en als zoodanig neem ik ook uwe belofte aan.

— En toch zweer ik het u, Pieter, zoo ik mijn leven niet vrijwillig voor deze zaak geef, dan ben ik den naam van Artevelde niet waardig.

— Ik geloof u, Filips ; het vertrouwen dat ons volk uw vader schonk, zal men ook u niet weigeren. Gij zult Ruwaard van Vlaanderen zijn, de eerste onder ons, de beste van ons allen.

— Misschien ook de ongelukkigste ! lispelde de man. O, mijn vader !...

Hij nam zijn mantel en ging met Pieter van den Bosch naar het plein, waar de groote schietwedstrijd zou gehouden worden.

Van Zoen

en de Witte
Kaproenen

Van Laeken

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

LODEWIJK VAN LAEKEN

JAN YOENS

EN DE WITTE KAPROENEN

Pentteekeningen van JAN WATERSCHOOT
NIEUWE, GEHEEL HERZIENE UITGAVE

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1943

Hij verzocht dat men haar te bed zou brengen en dat niemand haar met gedrongen vertroostingen lastig mocht vallen.

Hij hoopte dat de natuur hare rechten zou doen gelden en de arme lijderes door een verkwikkenden slaap eenige rust zou schenken,

Hij liet zich langs een touw afglijden, in den linkerarm het meisje houdend. (blz. 292)
dat zij het verschrikkelijk tooneel zou vergeten, waarvan zij was getuige geweest.

Toen Simon Bette het meisje verliet was de eerste persoon dien hij aantrof Pieter Van den Bossche.

De kloeke man die met echten heldenmoed alle gevaren trotseerde was ditmaal zwak als een kind, heete tranen liepen hem af de wangen,

De Witte Kaproenen

Historische Roman

DOOR

LODEWIJK VAN LAEKEN

NATIONALE DRUKKERIJ
St-Willebrordsstraat, 57 Antwerpen.

1902.